

TARTUNTATAUTILAIN 16 §:N MUKAISEN PÄÄTÖKSEN (LSSAVI/19876/2021) KUMOAMINEN

ASIAN TAUSTAA

Maailman terveysjärjestö WHO julisti koronavirusepidemian pandemiaksi 11.3.2020. Koronavirus on yleisvaarallinen tartuntatauti.

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) antoi 27.11.2021 ohjauskirjeen tartuntatautilain mukaisista toimenpiteistä matkustajille, jotka ovat oleskelleet maissa, joissa on todettu B.1.1.529-koronavirusmuunnoksen leviämistä.

Ohjauskirjeen mukaan Etelä-Afrikassa ja Botswanassa on havaittu uusi koronavirusmuunnos B.1.1.529, jossa on useita viruksen piikkiproteiiniin rakenteeseen kohdistuvia perimän mutaatioita. Muutosten johdosta viruksen pelätään leviävän aiempia virusmuunnoksia tehokkaammin ja mahdollisesti aiheuttavan tautitapauksia myös aiemmin koronavirustaudin sairastaneille sekä täyden rokotussarjan saaneille.

Sosiaali- ja terveysministeriö katsoi, että uusi koronavirusmuunnos B.1.1.529 muodostaa merkittävän uhan väestön terveyden ja hyvinvoinnin vaarantumiseen, rokotussuojan riittämättömyyteen ja epidemiatilanteen olennaiseen heikkenemiseen. Tarkemman tutkimustiedon vielä puuttuessa virusmuunnoksen aiheuttamaan uhkaan tulee varovaisuusperiaatteen mukaisesti vastata tehokkailla toimenpiteillä, joilla pyritään tunnistamaan kaikki henkilöt, joilla voi olla kyseisen virusmuunnoksen aiheuttama tartunta, estämään mahdolliset jatkotartunnat ja estämään näin virusmuunnoksen aiheuttaman taudin leviäminen. Ministeriön kannan mukaisesti oli perusteltua välittömästi harkita, että kaikki matkustajat, jotka ovat viimeisen 14 vuorokauden aikana oleskelleet maissa, joissa on havaittu kyseisen virusmuunnoksen leviämistä, määrättäisiin tartuntatautilain 16 §:n mukaisesti pakolliseen terveystarkastukseen. Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan päätös pakollisesta terveystarkastuksesta voidaan kohdistaa myös henkilöillä, joilla on esittää tartuntatautilain 16 a §:n edellyttämät todistukset.

Sosiaali- ja terveysministeriö katsoi, että vallitsevassa epidemiatilanteessa on välttämätöntä, että toimivaltaiset viranomaiset

toimivat ennakoivasti ja viivytyksettä ja valmistautuvat käyttämään tartuntatautilain mukaisia toimivaltuuksiaan pakollisten terveystarkastusten määräämisestä variantin leviämisen estämiseksi.

Aluehallintovirasto on viimeksi 17.12.2021 antamallaan päätöksellä määrännyt tartuntatautilain 16 §:n nojalla kaikki rajaylityspaikoista annetun asetuksen (901/2006) 6 §:ssä mainittujen Jyväskylän, Kokkola-Pietarsaaren, Seinäjoen, Tampere-Pirkkalan ja Vaasan lentoasemien kautta sekä asetuksen 8 §:ssä mainittujen Kaskisten, Kokkolan, Kristiinankaupungin, Pietarsaaren ja Vaasan satamien kautta Suomeen saapuvat henkilöt, jotka ovat viimeisten 14 vuorokauden aikana oleskelleet maissa, joissa on havaittu B.1.1.529-virusmuunnoksen (omikron) leviämistä, osallistumaan kunnan järjestämään terveystarkastukseen yleisvaarallisen covid19-tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi. Määräys on voimassa ajalla 18.12.2021-31.1.2022.

KUULEMINEN

Asianosaiselle ei ole varattu tilaisuutta tulla kuulluksi sillä kuuleminen on hallintolain (434/2003) 34 §:n 2 momentin 5 kohdan nojalla muusta syystä ilmeisen tarpeetonta. Annettavalla päätöksellä kumotaan julkisille toimijoille asetettu velvoite eikä annettava päätös vaikuta niiden oikeuksiin tai etuun.

ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU JA PERUSTELUT

Määräys

Aluehallintovirasto kumoaa 17.12.2021 antamansa tartuntatautilain 16 §:n mukaisen päätöksen (LSSAVI/19876/2021), jolla se määräsi kaikki rajaylityspaikoista annetun asetuksen (901/2006) 6 §:ssä mainittujen Jyväskylän, Kokkola-Pietarsaaren, Seinäjoen, Tampere-Pirkkalan ja Vaasan lentoasemien kautta sekä asetuksen 8 §:ssä mainittujen Kaskisten, Kokkolan, Kristiinankaupungin, Pietarsaaren ja Vaasan satamien kautta Suomeen saapuvat henkilöt, jotka ovat viimeisten 14 vuorokauden aikana oleskelleet maissa, joissa on havaittu B.1.1.529-virusmuunnoksen (omikron) leviämistä, osallistumaan kunnan järjestämään terveystarkastukseen yleisvaarallisen covid19-tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi.

Määräys kumotaan 31.12.2021-31.1.2022 väliseltä ajalta.

Perustelut

Sovelletut oikeusohjeet

Tartuntatautilain (1227/2016) 1 §:n mukaan lain tarkoitus on ehkäistä tartuntatauteja ja niiden leviämistä sekä niistä ihmisille ja yhteiskunnalle aiheutuvia haittoja.

Tartuntatautilain 14 §:n mukaan kunnan on järjestettävä yleisiä rokotuksia ja terveystarkastuksia tartuntatautien ehkäisemiseksi. Rokotukseen tai terveystarkastukseen osallistuminen on vapaaehtoista.

Tartuntatautilain 15 §:n 1 momentin mukaan aluehallintovirasto voi määrätä järjestettäväksi toimialueensa jollakin paikkakunnalla tai tietyssä työpaikassa, laitoksessa, kulkuneuvossa tai vastaavassa paikassa oleskeleville terveystarkastuksen, jos tarkastus on yleisvaarallisen tartuntataudin leviämisen estämiseksi tarpeen. Terveystarkastukseen osallistuminen on vapaaehtoista.

Samana pykälän 2 momentin mukaan terveystarkastuksen suorittaa lääkäri tai asianmukaisen koulutuksen saanut muu terveydenhuollon ammattihenkilö lääkärin valvonnassa. Tarkastuksen osana voidaan ottaa välttämättömiä näytteitä ja tehdä muu tutkimus, josta ei aiheudu merkittävää haittaa tutkittavalle.

Tartuntatautilain 16 § 1 momentin mukaan aluehallintovirasto voi päättää, että 14 ja 15 §:n mukaiseen terveystarkastukseen osallistuminen on pakollista, jos se on yleisvaarallisen tartuntataudin tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi välttämätöntä. Päätös voi kohdistua yksittäiseen tai useaan henkilöön.

Tartuntatautilain 16 a – g §:ssä on säädetty matkustamiseen liittyvistä toimenpiteistä; covid-19-testi Suomeen saavuttaessa, poikkeus velvollisuudesta esittää todistus ja osallistua testiin, covid-19-testi maahan saapumisen jälkeen, neuvontavelvollisuus, saamelaisten kulttuurin ja elinkeinotoiminnan harjoittamista koskeva poikkeus ja covid19-tautia koskeva luotettava todistus.

Tartuntataudeista annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n 1 momentin 14 kohdan mukaan uuden koronaviruksen aiheuttama infektio on yleisvaarallinen tartuntatauti.

Kansallinen ohjeistus

Sosiaali- ja terveysministeriö antoi 29.12.2021 ohjauskirjeen (VN/31072/2021) Täydennys; Tartuntatautilain mukaiset toimenpiteet matkustajille, jotka ovat oleskelleen maissa, joissa on todettu B.1.1.529-koronavirusmuunnoksen leviämistä.

Kirjeessä todetaan, että sosiaali- ja terveysministeriö täydentää tällä kirjeellä 1.12.2021 (VN/31072/2021-STM-2) ja 16.12.2021 (VN/31072/2021) antamaansa ohjausta liittyen henkilöihin, jotka ovat oleskelleet maissa, joissa on todettu omikron B.1.1.529-koronavirusmuunnoksen leviämistä.

Kirjeen mukaan valtioneuvoston päätöksellä 16.12.2021 jatkettiin ulkorajoja koskevia maahantulon rajoituksia ja terveysturvallisuustoimia tiukennettiin 21.12.2021 alkaen. Valtioneuvoston 16.12.2021 tekemän päätöksen mukaan EU:n ja Schengen-alueen ulkopuolelta saapuville matkustajilta edellytetään hyväksyttävää covid-19-rokotussarjaa tai sairastettua covid-19-tautia koskevan todistuksen lisäksi todistus enintään 48 tuntia ennen Suomeen saapumista tehdyn covid-19-testin negatiivisesta tuloksesta. Vaatimus koskee 31.12.2021 saakka 2005 tai aiemmin syntyneitä ja 1.1.2022 alkaen 2006 tai aiemmin syntyneitä.

Vaatimus ei koske Suomessa tai muussa EU- tai Schengen-valtiossa asuvia heidän palatessaan asuinmaahansa eikä henkilöitä, joiden maahantulon perusteena on välttämätön syy kuten pakottavat perheasiat tai muut pakottavat henkilökohtaiset syyt.

Samassa yhteydessä luovuttiin eteläisen Afrikan valtioita koskevista erityisrajoituksista. Ulkorajoja koskeva päätös on voimassa 16.1.2022 asti.

Kirjeen mukaan valtioneuvosto päätti 28.12.2021 sisärajavalvonnan palauttamisesta Suomeen ja kaikkien Schengen-maiden väliseen liikenteeseen. Päätös tuli voimaan 28.12.2021 kello 15.00 alkaen ja se on voimassa 16.1.2021 asti. Ulkorajapäätöksen tavoin muilta kuin suomalaisilta, Suomessa pysyvästi asuvilta ulkomaalaisilta tai henkilöiltä, joiden maahantuloon on valtioneuvoston päätöksessä mainittu välttämätön syy, vaaditaan maahantulon edellytyksenä todistus täydestä rokotussarjasta tai alle kuusi kuukautta sitten sairastetusta covid-19-taudista ja lisäksi vaaditaan todistus alle 48 tuntia vanhasta negatiivisesta covid-19-testituloksesta. Vaatimus koskee ulkorajapäätöksen tavoin 31.12.2021 asti vuonna 2005 tai sitä aikaisemmin syntyneitä ja 1.1.2022 alkaen vuonna 2006 tai sitä aikaisemmin syntyneitä. Todistuksia ei edellytetä Suomen kansalaisilta, Suomessa pysyvästi asuvilta ulkomaalaisilta, eikä henkilöiltä, joiden maahantuloon on valtioneuvoston päätöksessä tarkoitettu välttämätön syy.

Edellä mainitusta poiketen Suomen ja Ruotsin ja Suomen ja Norjan välisen maarajan rajayhteisöjen asukkaat sekä Ruotsin Norrtäljen kunnan ja Ahvenanmaan maakunnan välisessä liikenteessä matkustavat voisivat saapua Suomeen, jos heillä on mukanaan joko todistus hyväksytystä covid-19-rokotussarjasta, EU:n digitaalinen koronatodistus alle kuusi kuukautta sitten sairastetusta covid-19-taudista tai todistus enintään 7 vuorokautta ennen Suomeen saapumista tehdyn covid-19-testin negatiivisesta tuloksesta.

Kirjeen mukaan suomalaisille ja Suomessa asuville ulkomaalaisille sekä välttämättömästä syystä Suomeen saapuville suositellaan ennen Suomeen palaamista ennakkotestausta sekä kotitestausta Suomeen saapumisen jälkeen.

Ohjauskirjeessä todetaan, että kaikkia matkustajia koskevat kuitenkin tartuntatautilain mukaiset vaatimukset.

Ohjauskirjeessä todetaan, että valtioneuvoston tekemien sisä- ja ulkorajapäätösten ennakkotesti- ja rokotusvaatimusten johdosta sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että aluehallintovirastojen on syytä uudelleen harkita onko 16.12.2021 annetussa ohjauskirjeessä mainittujen omikronvirusmuunnoksen leviämiseen perustuneiden maalistojen mukaisille, matkustajien pakollisia terveystarkastuksia koskeville aluehallintovirastojen erillispäätöksille välttämätöntä tarvetta tämän sisältöisten sisä- ja ulkorajapäätösten voimassaolon aikana.

Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että toimivaltaisten viranomaisten tulisi tartuntatautilain 16 §:n mukaisten päätösten tarvetta arvioidessaan huomioida sisä- ja ulkorajavalvonnan maahantuloa koskevien edellytysten arvioinnin osana tehty koronatodistusten, sairastettua koronatautia koskevien todistusten sekä rokotustodistusten tarkistus.

Johtopäätökset

Aluehallintovirasto on viimeksi 17.12.2021 antamallaan päätöksellä (LSSAVI/19876/2021) määrännyt tartuntatautilain 16 §:n nojalla kaikki rajaylityspaikoista annetun asetuksen (901/2006) 6 §:ssä mainittujen Jyväskylän, Kokkola-Pietarsaaren, Seinäjoen, Tampere-Pirkkalan ja Vaasan lentoasemien kautta sekä asetuksen 8 §:ssä mainittujen Kaskisten, Kokkolan, Kristiinankaupungin, Pietarsaaren ja Vaasan satamien kautta Suomeen saapuvat henkilöt, jotka ovat viimeisten 14 vuorokauden aikana oleskelleet maissa, joissa on havaittu B.1.1.529-virusmuunnoksen (omikron) leviämistä, osallistumaan kunnan järjestämään terveystarkastukseen yleisvaarallisen covid19-tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi. Määräys on voimassa ajalla 18.12.2021-31.1.2022.

Aluehallintoviraston määräys on perustunut tartuntatautilain 16 §:ään, jonka mukaan aluehallintovirasto voi päättää, että tartuntatautilain 14 ja 15 §:n mukaiseen terveystarkastukseen osallistuminen on pakollista, jos se on yleisvaarallisen tartuntataudin tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi välttämätöntä. Aluehallintovirasto on määräystä laatiessaan ottanut huomioon myös sosiaali- ja terveysministeriön asiassa 27.11.2021, 1.12.2021 ja 16.12.2021 antamat ohjauskirjeet.

Aluehallintovirasto on määräystä antaessaan arvioinut, että tartuntatautilain 16 a – g §:ssä säädettyt maahantuloon liittyvät säännökset eivät ole uuden koronavirusmuunnoksen havaitsemisen myötä olleet yksistään riittäviä ja kokonaisarvion perusteella tartuntatautilain 16 §:n mukainen päätös on katsottu välttämättömäksi Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston alueen rajanylityspaikoille.

Lisäksi aluehallintovirasto on viimeksi 17.12.2021 antamallaan päätöksellä (LSSAVI/19875/2021) määrännyt tartuntatautilain 15 §:n nojalla Jyväskylän kaupunkia, Kaskisten kaupunkia, Kokkolan kaupunkia, Kristiinankaupungin kaupunkia, Kruunupyyn kuntaa, Pietarsaaren kaupunkia, Pirkkalan kuntaa, Seinäjoen kaupunkia ja Vaasan kaupunkia järjestämään alueellaan sijaitsevien rajanylityspaikkojen kautta Suomeen saapuville henkilöille, jotka ovat viimeisen 14 vuorokauden aikana oleskelleet maissa, joissa on havaittu B.1.1.529-virusmuunnoksen (omikron) leviämistä, terveystarkastuksen SARS-CoV-2-viruksen aiheuttaman yleisvaarallisen co-vid-19-taudin leviämisen estämiseksi. Määräys on voimassa 18.12.2021 – 31.1.2022.

Aluehallintovirasto on määräystä antaessaan arvioinut, että tartuntatautilain 15 §:n mukaisten terveystarkastusten järjestäminen alueensa rajanylityspaikkojen kautta Suomeen saapuville henkilöille on covid-19-tartuntataudin leviämisen estämiseksi tarpeellinen.

Valtioneuvoston päätöksellä 16.12.2021 jatkettiin ulkorajoja koskevia maahantulon rajoituksia ja terveysturvallisuustoimia tiukennettiin 21.12.2021 alkaen. Valtioneuvoston 16.12.2021 tekemän päätöksen mukaan EU:n ja Schengen-alueen ulkopuolelta saapuvilta matkustajilta edellytetään hyväksyttävää covid-19-rokotussarjaa tai sairastettua covid-19-tautia koskevan todistuksen lisäksi todistus enintään 48 tuntia ennen Suomeen saapumista tehdyn covid-19-testin negatiivisesta tuloksesta. Samassa yhteydessä luovuttiin eteläisen Afrikan valtioita koskevista erityisrajoituksista. Ulkorajoja koskeva päätös on voimassa 16.1.2022 asti.

Valtioneuvosto päätti 28.12.2021 sisärajavälisyyden palauttamisesta Suomeen ja kaikkien Schengen-maiden väliseen liikenteeseen. Päätös tuli voimaan 28.12.2021 kello 15.00 alkaen ja se on voimassa 16.1.2021 asti. Ulkorajapäätöksen tavoin muilta kuin suomalaisilta, Suomessa pysyvästi asuvilta ulkomaalaisilta tai henkilöiltä, joiden maahantuloon on valtioneuvoston päätöksessä mainittu välttämätön syy, vaaditaan maahantulon edellytyksenä todistus täydestä rokotussarjasta tai alle kuusi kuukautta sitten sairastetusta covid-19-taudista ja lisäksi vaaditaan todistus alle 48 tuntia vanhasta negatiivisesta covid-19-testituloksesta.

Vaatimus koskee ulkorajapäätöksen tavoin 31.12.2021 asti vuonna 2005 tai sitä aikaisemmin syntyneitä ja 1.1.2022 alkaen vuonna 2006 tai sitä aikaisemmin syntyneitä. Todistuksia ei edellytetä Suomen kansalaisilta, Suomessa pysyvästi asuvilta ulkomaalaisilta, eikä henkilöiltä, joiden maahantuloon on valtioneuvoston päätöksessä tarkoitettu välttämätön syy.

Sosiaali- ja terveysministeriön 29.12.2021 antaman ohjauskirjeen mukaan suomalaisille ja Suomessa asuville ulkomaalaisille sekä välttämättömästä syystä Suomeen saapuville suositellaan ennen Suomeen palaamista ennakkotestausta sekä kotitestausta Suomeen

saapumisen jälkeen. Lisäksi kaikkia matkustajia koskevat kuitenkin tartuntatautilain mukaiset vaatimukset.

Ohjauskirjeessä todetaan, että valtioneuvoston tekemien sisä- ja ulkorajapäätösten ennakkotesti- ja rokotusvaatimusten johdosta sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että aluehallintovirastojen on syytä uudelleen harkita onko 16.12.2021 annettussa ohjauskirjeessä mainittujen omikronvirusmuunnoksen leviämiseen perustuneiden maalistojen mukaisille, matkustajien pakollisia terveystarkastuksia koskeville aluehallintovirastojen erillispäätöksille välttämätöntä tarvetta tämän sisältöisten sisä- ja ulkorajapäätösten voimassaolon aikana.

Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että toimivaltaisten viranomaisten tulisi tartuntatautilain 16 §:n mukaisten päätösten tarvetta arvioidessaan huomioida sisä- ja ulkorajavalvonnan maahantuloa koskevien edellytysten arvioinnin osana tehty koronatodistusten, sairastettua koronatautia koskevien todistusten sekä rokotustodistusten tarkistuksia.

Aluehallintovirasto toteaa, että valtioneuvoston tekemien sisä- ja ulkorajapäätösten sekä tämän ohella voimassa olevien tartuntatautilain 16 a – g §:ien myötä, aluehallintoviraston tartuntatautilain 16 §:n mukaisia päätöksiä pakollisista terveystarkastuksista ei voida katsoa enää välttämättömiksi Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston rajanylityspaikkojen kautta Suomeen saapuville henkilöille. Aluehallintovirasto kumoaa tällä päätöksellä 17.12.2021 antamansa tartuntatautilain 16 §:n mukaisen määräyksen (LSSAVI/19876/2021) koskien Suomeen saapuvien henkilöiden pakollisia terveystarkastuksia toimialueensa rajanylityspaikoilla ajalta 31.12.2021-31.1.2021.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Tartuntatautilaki (1227/2016) 1, 14, 15, 16 ja 16 a-g §

Valtioneuvoston asetus tartuntataudeista (146/2017) 1 §

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen voi tartuntatautilain 90 §:n 1 momentin perusteella hakea muutosta valittamalla Vaasan hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

TÄYTÄNTÖÖNPANO

Tämä päätös laitetaan mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta tartuntatautilain 91 §:n nojalla täytäntöön heti.

LISÄTIETOJA

Lisätietoja asiasta antaa lakimies Tanja Pietiläinen, p. 0295 018 450 (vaihe).

johtaja

Leena Laajala

lakimies

Tanja Pietiläinen

LIITTEET

Valitusosoitus

JAKELU JA SUORITEMAKSU

Päätös yleistiedoksiantona

Tämän päätöksen tiedoksianto tapahtuu yleistiedoksiantona. Asiakirja pidetään kaikkien nähtävillä Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastossa 30.1.2022 saakka. Päätöksen nähtäville asettamisesta ilmoitetaan yleisessä tietoverkossa aluehallintoviraston verkkosivuilla www.avi.fi.

Tämän päätöksen tiedoksianto katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä siitä, kun edellä mainittu ilmoitus on julkaistu aluehallintoviraston verkkosivuilla.

Tiedoksi

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston alueen kunnat ja kuntayhtymät

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston alueen sairaanhoitopiirit, joita pyydetään tiedottamaan päätöksestä alueidensa kuntien tartuntataudeista vastaavia lääkäreitä

Pohjanmaan poliisilaitos

Sisä-Suomen poliisilaitos

Rajavartiolaitoksen esikunta, jota pyydetään tiedottamaan päätöksestä Länsi- ja Sisä-Suomen rajanylityspaikkoja

Tulli

Finavia Oyj

Merenkurkun Satamat Oy

Kaskisten satama

Kokkolan Satama Oy

Pietarsaaren Satama Oy

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Sosiaali- ja terveysministeriö

Valtioneuvoston kansalian viestintäosasto

Maksutta

Tämä asiakirja LSSAVI/20504/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LSSAVI/20504/2021 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Pietiläinen Tanja 30.12.2021 14:43

Ratkaisija Laajala Leena 30.12.2021 14:44